

τοῦ ἡπίου αὐτοῦ τρόπου, τῆς γλυκείας συμπεριφορᾶς καὶ τῶν συνετῶν εὐαγγελικῶν παραινέσεων κατηνύαζε τὰ πάθη καὶ συνήνου τὰ διεστώτα. Μὴ θέλοντες νὰ ἐνοχλήσωμεν τὸ ταπεινὸν καὶ ἄτυφον τοῦ ἡδους αὐτοῦ, δὲν εἰσερχόμεθα εἰς ἀκριβεστέρας λεπτομερείας, ἐπαναλαμβάνοντες ὅσα πολλάκις ὁ τύπος περὶ αὐτοῦ ἐγκωμιαστικῶς ἀνέγραψεν.

Ἄλλ' ἐν ᾧ οὕτως ἐν συνέσει καὶ μετὰ ζήλου ὁ Ἀντιοχείας Γεράσιμος ἐποίμαινε τὸ λογικὸν αὐτοῦ ποιμνιον, ἀγαπώμενος καὶ σχεδὸν λατρευόμενος ὑπ' αὐτοῦ, κενοῦται ὁ θρόνος Ἱεροσολύμων, τοῦ Πατριάρχου Νικοδήμου παραιτηθέντος, ὡς μὴ δυναμένου πλέον νὰ ἐργασθῇ, καὶ ἔχοντος ἐπόμενως ἀνάγκην πνευματικῆς ἡσυχίας καὶ σωματικῆς θεραπείας. Οἱ Ἀδελφοὶ Ἀγιοταφῖται καὶ ἡ Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων ἐπὶ πολλοὺς μῆνας στεροῦνται Πατρός καὶ Πατριάρχου· πάντες ἐκ τῆς πείρας πολλὰ διδαχθέντες, ζητοῦσι τὸν ἐμπειρον καὶ δόκιμον πηδαλιούχον, τὸν βουλούμενον καὶ δυνάμενον δεῖα συνάρσει δεξιῶς νὰ πηδαλιουχήσῃ τὸ ἱερὸν σκάφος τῆς πολυπαθοῦς αὐτῶν Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας. Ἐπὶ πολὺ ἐπικρατεῖ διαφωνία, τῶν μὲν πρὸς τοῦτον, τῶν δὲ πρὸς τὸν ἄλλον ἀποκλινόντων, ἐπὶ τέλους ὅμως ὑπερίσχυεν ἡ φρόνησις, ὑπεχώρησαν τὰ κόμματα καὶ ζυγρὸν ἀνέδορε τὸ ἐν τῷ βάθει τῶν καρδιῶν αὐτῶν ἐγκαθήμενον γνήσιον ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν Καταστήματος ἐνδιαφέρον, καὶ οὕτως ἡ Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων ἐστράφη πρὸς τὸ προσφιλέστατον αὐτῆς τέκνον, τὸν Πατριάρχην

Ἀντιοχείας, τοῦτον κοινῇ ψήφῳ καὶ ὁμοθυμῶν γνώμῃ ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἐγκαρδίῳ συγκινήσει ἀνακηρύξασα ἴδιον Ποιμενάρχην τῇ 27 Φεβρουαρίου 1891 ἐν τῷ πανσέπτῳ ναὶ τῆς Ἀναστάσεως.

Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν ἐγκριτοτέρων Ἀγιοταφῖτων μεταβάσα εἰς Δαμασκόν, παρέλαβεν αὐτὸν καὶ συνώδευσε μέχρις Ἱεροσολύμων, ἐνθα ἐγένετο ἡ ἐπίσημος αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ἀδελφοδέου ἀνάρρησις τῇ 13 Ἀπριλίου, ἡμέρᾳ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου, ἐν μέσῳ χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως καὶ ἀληθοῦς ἐνθουσιασμοῦ.

Τοιοῦτος ἐν ὀλίγοις ὁ βίος τοῦ νῦν Μ. Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Γερασίμου· ἄγει ἤδη τὸ 52 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, εἶνε ἐγκρατὴς τῆς Γαλλικῆς καὶ Ἀραβικῆς γλώσσης, ἐμπειρὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ ζητημάτων, ἀκάματος πρόμαχος τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας, γλυκὺς καὶ εὐπροσήγορος μετὰ σεμνότητος καὶ ἐμβριθείας, εἰρηνικοῦ καὶ συμβιβαστικοῦ χαρακτήρος, ἀνὴρ τοῦ καθήκοντος, ἐργαζόμενος πάντοτε μετὰ ζήλου καὶ περισκέψεως. Τοιαῦτα δὲ κεκτημένους ἐμφυτα καὶ ἐπικτήτα προτερήματα ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, εὐελπιστοῦμεν, ὅτι πρυτανεύσει τὴν εἰρήνην τῇ Σιωνίτιδι Ἐκκλησίᾳ, διορθώσει τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ ἀνορθώσει τὸ πεπτωκὸς αὐτῆς γόητρον, ἔχων πάντοτε προδύμους καὶ εὐκρινεῖς συμβούλους, καὶ συναντιλήπτορας τοῦς Ἀδελφοὺς Ἀγιοταφῖτας.

Ἐν Ἐρλάγγῃ, τῇ 13/25 Ἰουλίου 1891.

Γερμανὸς Βασιλάκης.

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

(Συνέχεια.)

Πολὺ δυσκολώτερον καὶ συγχρόνως πολὺ φρονιμώτερον εἶνε, ἀντὶ νὰ ἀρνώμεθα τὰ πάντα, νὰ ζητῶμεν τὸν πυρῆνα ἐκείνου τῆς ἀληθείας, ὅστις εὐρίσκεται εἰς τοσαῦτα ψεύδη. Πρὸ πολλοῦ ἤδη αὐτὸς ὁ Βάκων ἐνόησεν ὅτι ἡ φαντασία ἦτο ἡ ἐξασκοῦσα τόσον ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ σώματος. Εἶναι πρόβλημα μεγίστης ἀξίας καὶ μεγίστης σπουδαιότητος, ἔλεγε, τὸ νὰ ἐρευνηθῇ τις ἐπὶ πόσον ἡ φαντασία δύναται νὰ μεταβάλλῃ τὸ σῶμα ἐνὸς ἀνθρώπου, φανταζομένου κατὰ τι. Μόλις δύο αἰῶνας ὕστερον ἡ ἐρευνα αὕτη ἐγένετο μετ' ἐπιστημονικῆς σπουδαιότητος. Ὁ Μέσμερος μὲ τὸν μαγνητισμὸν τοῦ ἔδωκε τὴν πρώτην ᾠδῆσιν.

Οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Μεσμέρου ἔλεγον ὅτι ἰάτρευον τοὺς ἀσθενεῖς τῶν διὰ τινος μυστηριώδους δυνάμεως, τοῦ ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ, ὅστις ἐκ τοῦ μαγνητιστοῦ μετηγίγζετο εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀσθενοῦς. Ἡ ἐπίσημος ἐπιστήμη δὲν ἤξευρε τίποτε περὶ τοιαύτης δυνάμεως καὶ ὠνόμασε τὸν Μέσμερον ἀπλοῦστατα ἀγύρτην. «Τὰ πάντα εἶναι φαντασιώδη, καὶ ἀρκεῖ» ἔλεγον πάντες.

Ἐν τούτοις ὁ Μέσμερος ἰάτρειε τοὺς ἀρρώστους του. Καὶ οἱ σοφοὶ ἐλησμόνουν νὰ ἐρωτήσωσι: πῶς ἄρα γε αὕτη ἡ ἀνόητος φαντασία εἰμπορεῖ νὰ ἰατρεύῃ τόσους ἀνθρώπους; Μὲ τὴν μίαν μόνην λέξιν «φαντασία» ἐθεώρησαν τὸ πρᾶγμα ὡς τελειωμένον καὶ ὡς ἀνάξιον περαιτέρω ζητήσεως. Ἐν τούτοις ὅμως τὰ γεγονότα, περὶ τῶν ὁποίων οἱ σοφοὶ δὲν ἤθελον νὰ ἤξεύρουν τίποτε, ἔμειναν καὶ ἐξηκολούθησαν ὑφιστάμενα, ὅτε δὲ αἱ δύο

ραι τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας ἐκλείσθησαν δι' αὐτά, τότε πλέον ἔπεσον εἰς τὰς χεῖρας ἀληθινῶν ἀγυρτῶν, οἵτινες ἐξεμεταλλεύθησαν καὶ κατεχράσθησαν αὐτὰ μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας.

Οὐδεὶς ἐσκέπτετο νὰ ἐξετάσῃ ἐπιστημονικῶς καὶ νὰ χρησιμοποίησῃ συστηματικῶς τὴν δύναμιν ταύτην, ἥτις ἐτέλει τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα θαύματα. Ἐκ τοσούτων ἐπιστημόνων οὐδεὶς ἀνελογίζετο ὅτι ἦτο πολὺ συνετώτερον νὰ ἐρευνηθῇ καὶ νὰ μάθῃ τὴν τέχνην καὶ νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτὴν μετὰ περισσοτέρας γνώσεως καὶ βαδυτέρας κατανοήσεως, παρὰ νὰ ἀρνήται πράγματα, τὰ ὁποῖα ἕκαστος μὴ ἐπιστήμων ἐβλεπε μὲ τοὺς ἰδίους τοῦ ὀφθαλμοῦς.

Τὴν σύνεσιν ταύτην ἔσχε μόνος ὁ James Braid, καὶ ὁ ὀξυδερκὴς οὗτος Ἀγγλος ἐγένετο τοιοτοτρόπως ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἐπιστημονικῶς ἐφαρμοζομένης ψυχιατρικῆς μεθόδου. Ὁ Braid ἤξευρεν ὅτι οἱ μαγνητισταὶ ἐνέβαλλον τοὺς ἀρρώστους τῶν εἰς παράδοξόν τινα κατάστασιν, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον μαγνητικὸν ὕπνον. Ἀντὶ νὰ ἀρνηθῇ τοῦτο καὶ νὰ τὸ θεωρήσῃ ὡς ἀπάτην καὶ ἀγυρτείαν, ἐμελέτησε τὸν τρόπον, καὶ ὃν ἐπροκαλεῖτο ὁ ὕπνος οὗτος, καὶ ἀνεκάλυψε ταχέως, ὅτι πολλοὶ ἀνδρῶποι διὰ τῆς μακρᾶς καὶ συντόνου προσηλώσεως τῶν ὀφθαλμῶν τῶν εἰς ἓν σημεῖον ἐμπίπτουσιν εἰς εἶδος τι ὕπνου, τὸ ὁποῖον αὐτὸς ὁ Braid ὠνόμασεν ὕπνωσιν (Hypnose).

Εἰς τὰς πλείστας περιπτώσεις εἶνε παντελῶς ἀδύνα-

τον, νὰ ἐπενεργήσωμεν τοσοῦτον ἰσχυρῶς ἐπὶ τῆς φαντασίας ἐνὸς ἀνθρώπου γρηγοροῦντος, ὥστε διὰ μόνης τῆς ἐπενεργείας ταύτης νὰ ἰατρεύσωμεν αὐτὸν ἀπὸ τινος νόσου. Εἰς πολὺ ὀλίγους ἀνθρώπους, λίαν εὐπίστους, ἐλάχιστα πεπολιτισμένους, ἢ λίαν εὐαισθητοὺς, δύναται νὰ ἐπιτύχη τοῦτο, ὅπως ἐπετύγχανε κατὰ τοὺς προτέρους αἰῶνας, εἰς τοὺς φανατικοὺς καὶ ἀπολιτιστοὺς λαοὺς. Ἀλλ' εἰς τοὺς νηφαλίους, δυσπίστους καὶ σκεπτικούς συγχρόνους μᾶς, ἢ ἐπὶ τῆς φαντασίας αὐτῶν ἐπενέργεια τότε μόνον εἶνε δυνατὴ, ὅταν πᾶσαι αἱ ἄλλαι περιστάσεις συνεργῶσιν ὅπως καταστήσωσιν ἐκτάκτως ἰσχυρὰν τὴν ἐντύπωσιν. Ἀλλ' αἰφνης ἐγνώσθη ὅτι τὸ οὐσιωδέστερον χαρακτηριστικὸν τῆς ὑπνώσεως εἶνε ἀκριβῶς τοῦτο, ὅτι οἱ ἐν αὐτῇ διατελοῦντες ἔχουσιν ἐκτάκτως μεγάλην εὐαισθησίαν πρὸς τὰς ἐντυπώσεις, καὶ ὅτι ἡ φαντασία, ἥτις ἐν τῇ συνήθει καταστάσει τῆς ἐγρηγόρσεως ἔχει ἐλαχίστην ἐνέργειαν διότι καταπνίγεται καὶ ἀπορροφᾶται ὑπὸ τῶν σκέψεων καὶ τῶν συλλογισμῶν ἡμῶν, εἶναι ζωηροτάτη καὶ ἐκτάκτως ἐνεργητικὴ ἐν τῇ ὑπνώσει, οὕτως ὥστε πολλάκις λαμβάνει ἀπόλυτον κυριαρχίαν ἐπὶ τῶν λοιπῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐγνωρίζομεν καὶ πρότερον, ὅτι ἡ πίστις δύναται νὰ ἰατρεύσῃ τὸν ἀνθρώπον· ἀλλ' ἐγνωρίζομεν συγχρόνως ὅτι ἡ πίστις δὲν δύναται νὰ δοθῇ εἰς τὸν ἀνθρώπον. Ὡστε ἡ γνώσις ἡμῶν ἐκείνη οὐδαμῶς ἠδύνατο νὰ μᾶς ὠφελήσῃ ἐν τῇ πράξει. Τώρα ὅμως μανθάνομεν, ὅτι ἐν τῇ ὑπνώσει δυνάμεθα κάλλιστα νὰ δώσωμεν εἰς τὸν ἀνθρώπον τὴν πίστιν. Ἄν ὑπνωτίσωμεν ἀνθρώπον τινα καὶ εἴπωμεν αὐτῷ ὅτι δὲν δύναται νὰ κινηθῇ, ἢ ὅτι αἰσθάνεται ψύχος ἢ ζέστην, ἢ ὅτι θὰ καλλιτερεύσῃ καὶ θὰ γείνη εὐθύμος, ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος θὰ μᾶς πιστεύσῃ πάντα ταῦτα, καὶ ἡ φαντασία του τότε εἶνε τόσο ἰσχυρά, ὥστε ἡ σωματικὴ αὐτοῦ κατάστασις πράγματι θὰ μεταβληθῇ διὰ τῶν λόγων μᾶς, ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶνε δυνατόν.

Ἄν λ. χ. εἴπωμεν αὐτῷ ἐν τῇ ὑπνώσει, ὅτι αἰσθάνεται ἀηδιάν, πράγματι θὰ αἰσθάνῃ ἀμέσως ἀηδιάν. Καὶ τὸ συναίσθημά τοῦτο γίνεται τοσοῦτον ἰσχυρόν, ὥστε ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος θὰ καταληφθῇ ὑπὸ ἔμετοῦ.

Ὁ Braid ἐνέβαλλε τοὺς ἀρρώστους του εἰς τὴν κατάστασιν ἐκείνην τοῦ τεχνητοῦ ὕπνου, ἣν ὠνόμασεν ὑπνώσιν. Οἱ ἀσθενεῖς οὗτοι ἔπασχον ἐκ διαφόρων νόσων, ποδάγρας, νευραλγίας, ἐπιληψίας, παραλυσίας, νοσημάτων τῶν ὀφθαλμῶν κτλ. Καὶ πρὸς μεγίστην του ἐκπληξιν ἔβλεπεν ὅτι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἰατρεύοντο. Πῶς τοῦτο συνέβαινε, δὲν ἠδύνατο ἀκριβῶς νὰ ἐννοήσῃ, παρεδέχετο ὅμως ὅτι ἡ προσδοκία τῆς ἰάσεως ἐλάμβανε μεγαλητέραν ἐντασιν ἐν τῇ ὑπνώσει. Δὲν ὠμίλει εἰς τοὺς ὑπνωτισμένους καὶ ἐπομένως δὲν ἐνέβαλλεν εἰς αὐτοὺς τὴν πίστιν περὶ τῆς θεραπείας τῶν. Ὅτι δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐθεραπεύοντο, δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ἑξῆς: Ἡ προσδοκία, τὴν ὁποίαν προὔκλει εἰς αὐτοὺς ἐν καταστάσει ἐγρηγόρσεως διατελοῦντας, ἐλάμβανεν ἐν τῇ ὑπνώσει ὅλην τὴν δυνάμιν τῆς ἐνεργείας τῆς.

Τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἤρχισεν ὁ Braid, ἐξηκολούθησαν ἄλλοι τινές, ἐκ τῶν ὁποίων ἄξιοι ἰδιαίτερας μνείας εἶνε ὁ Δρ. Liébault ἐν Nancy καὶ ὁ Δρ. Hack Tuke ἐν Λονδίνῳ. Ὁ Liébault ἔκαμνεν ἤδη ἀπὸ εικοσαετίας ὅλης χρήσιν καὶ εφαρμογὴν τῆς ὑπνώσεως καὶ εἰς πολλὰ

μείζονα ἔκτασιν καὶ μετὰ πλείονος ἐπιτυχίας ἢ ὁ Braid. Ἐνόησεν ὅτι ἐν τῇ ὑπνώσει πρὸ παντὸς ἄλλου πρέπει νὰ ἐμπνέεται εἰς τὸν ἀσθενῆ, διὰ τοῦ προφορικοῦ λόγου καὶ διὰ χειρονομιῶν, ἢ πεποιθήσεως τῆς ἰάσεως. Τὴν σωτήριον ταύτην πίστιν ἐνέπνευσεν εἰς τὸν ἀσθενῆ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, καὶ ἦν οὗτος εἶχεν ἰδιαίτεραν ἱκανότητα νὰ τὴν δεχθῇ καὶ νὰ τὴν αἰσθανθῇ τοσοῦτον ἰσχυρῶς, ὥστε τὸ σῶμα δι' αὐτῆς νὰ ὑποστῇ πραγματικὴν μεταβολήν. Διὰ τῆς μακρᾶς δὲ αὐτοῦ πείρας ἤχθη εἰς τὴν ἀσφαλεστάτην καὶ ἀπλουστάτην μέθοδον τοῦ προκαλεῖν τὴν ὑπνώσιν. Ὁ γνώστὸς Ἀγγλος ψυχίατρος Hack Tuke συνέλεξεν ἐν ἀξιολόγῳ ἔργῳ πάντα, ὅσα τέως ἦσαν διεσπαρμένα ἐν ἀορίστοις ιδέαις, καὶ ἤγαγεν αὐτὰ εἰς ὠρισμένον ἐπιστημονικὸν σύστημα. Καὶ ὁ Liébault ἐξέδωκε πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἔργον τι περὶ τῆς ὑπνώσεως, ἀλλ' ὁ Hack Tuke ἔδωκε πρῶτος γενικόν τι σύστημα, ἔξοχον ἔργον διὰ τὴν νέαν ταύτην ἐπιστήμην. Τὴν διὰ λόγων ἢ χειρονομιῶν ἐμπνευσὶν πεποιθήσεώς τινος εἰς τὸν ἀσθενῆ ὠνόμασαν οἱ Γάλλοι suggestion (ὑποβολήν).

Ὁ τρόπος, καὶ ὃν ὁ Liébault ἐθεράπευε τοὺς ἀσθενεῖς του, ὀνομάζεται ἡ δι' ὑποβολῆς μέθοδος. Ὁ ἐν Nancy καθηγητὴς Bernheim ἐσπούδασε τὴν θεραπευτικὴν ταύτην μέθοδον τοῦ Liébault, ἔκαμε πρακτικὴν αὐτῆς εφαρμογὴν, καὶ περιέγραψεν αὐτὴν λίαν σαφῶς καὶ ἐνδιαφερόντως ἐν τῷ περὶ ὑπνωτιστικῆς ὑποβολῆς ἔργῳ του.

Πρέπει λοιπὸν νὰ διακρίνωμεν ἀκριβῶς τὰ ἑξῆς: Ἡ ὑπὸ τοῦ Hack Tuke συστηματοποιηθεῖσα ψυχιατρικὴ μέθοδος εἶναι ἡ θεραπεύουσα νόσους διὰ τῆς ψυχῆς τοῦ πάσχοντος. Ἡ ὑποβολὴ εἶνε ἐν μέρος μόνον — εἰ καὶ τὸ σπουδαιότατον — τῆς θεραπευτικῆς ταύτης μεθόδου· εἶνε τὸ ἐπιδρᾶν ἰσχυρῶς ἐπὶ τῆς φαντασίας, τὸ ἐμπνέειν πεποιθήσεις δυναμένας νὰ ἰατρεύσωσι τὸν πάσχοντα. Ἡ ὑπνωσις δὲ εἶνε μέσον πρὸς ὑποβολήν, εἶνε δηλαδὴ ἡ κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ φέρωμεν τὸν ἀσθενῆ, ὅπως ἐπενεργήσωμεν κατόπιν διὰ τῆς ὑποβολῆς ἐπὶ τῆς ψυχῆς καὶ ἐπὶ τοῦ σώματός του. Ἀλλὰ ἡ ἐνέργεια τῆς ὑποβολῆς εἶνε δυνατὴ καὶ ἄνευ ὑπνώσεως. Διότι ἡ ἐννοια τῆς ὑποβολῆς ἔχει μεγάλην ἔκτασιν. Ἄν εἴπω λ. χ. πρὸς τινα «Τί ζέσθι ποῦ κάνει ἐδῶ μέσα! Ἀνοίξετε τὸ παραθύρι!», αὐτὸ εἶναι ὑποβολή. Ἐκεῖνος θὰ αἰσθάνῃ ἀμέσως τὴν θερμότητα, τὴν ὁποίαν πρότερον δὲν ἠσθάνετο. Δυνάμεθα ὡσαύτως νὰ προκαλέσωμεν διὰ τοιαύτης ὑποβολῆς, διὰ λόγων, ὑπαινιγμῶν καὶ χειρονομιῶν, ἁπλᾶς σωματικὰς κινήσεις καὶ συναίσθηματα.

Ἐὰν λόγου χάριν εἴπω μετ' ἰδιαίτερας ἐμφάσεως εἰς τινα: «Πρέπει, εἰσαὶ ἀναγκασμένος, νὰ καταπιῇς. Πρόσεξε, θὰ καταπιῇς», ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος δυσκόλως θὰ δυνηθῇ νὰ βαστάξῃ ὀλίγας στιγμὰς χωρὶς νὰ καταπίῃ. Ἡ ἂν εἴπω εἰς τινα: «Ἐχεις φαγοῦρα ἔστὸ δεξί σου αὐτί· πρέπει νὰ τὸ ἐγγίξῃς· δὲν μπορείς νὰ κάμῃς ἄλλοιώς.», κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ ἀντιστῇ εἰς τὴν ὑποβολὴν ταύτην. Ὡς πρὸς τὸ χάσμημα, εἶνε πασίγνωστον πόσον εὐκόλα μεταδίδεται διὰ τῆς ὑποβολῆς. Ὑπάρχουσιν ἀνθρώποι οἱ ὁποῖοι ὅταν ἀκούσουν τὴν λέξιν «χάσμημα» χασμώνται.

Πολὺ ἰσχυρότερον ἐνεργεῖ ἡ ὑποβολὴ ἐν τῇ ὑπνώσει. Δυνάμεθα εἰς τὸν ἐν ὑπνώσει διατελοῦντα νὰ ἐμ-



ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΣ ΘΕΣΙΣ. Υπό Άδολφου Wald.

βάλαμεν τὴν πεποίθησιν, ὅτι αἰσθάνεται πείναν ἢ δίψαν, πόνους ἢ ἀνακούφισιν ἐκ τῶν πόνων, χαρὰν καὶ εὐθυμίαν ἢ τοῦναντίον θλίψιν· καὶ ἡ πεποίθησις αὕτη μετατρέπεται πάραυτὰ εἰς γεγονός. Ὅταν ἡ ὑπνωσις εἶνε βαθεῖα, ὁ ὑπνωτισμένος δέχεται ἀμέσως πᾶσαν ὑποβολομένην αὐτῷ ἰδέαν, ἐννοεῖ ἀμέσως πᾶν νεῦμα ἡμῶν καὶ ἀκολουθεῖ αὐτό. Μόλις ὁ ἱατρός ἐγγίσῃ ἀλγοῦν τι μέρος τοῦ σώματος, ὁ ἀσθενὴς ἐννοεῖ τὸν σκοπὸν τοῦ καὶ αἰσθάνεται πραγματικῶς ἀνακούφισιν ἢ καὶ παῦσιν τῶν πόνων.

Ἐκτὸς τούτου, αἱ τοιαῦται ὑπνωτιστικαὶ ὑποβολαὶ ἔχουσιν ἐπὶ τοῦ σώματος ἔτι μεγαλύτεραν ἐπίδρασιν, τοῦθ' ὅπερ εἶναι σπουδαιότατον διὰ τὴν θεραπείαν. Ἐὰν παραδείγματος χάριν εἰς ἀσθενὴ τινά, μὴ ἔχοντα ὄρεξιν, εἴπωμεν ὅτι αἰσθάνεται πείναν, τότε ὁ ἀσθενὴς ὄχι μόνον αἰσθάνεται πράγματι πείναν ἀλλὰ καὶ δέχεται τὴν διδομένην αὐτῷ τροφήν καὶ πέπτει αὐτὴν εὐκόλως. Ὁ στόμαχος ὑποτάσσεται εἰς τὴν φαντασίαν, τὰ ἀντικειμενικὰ φαινόμενα ὑποτάσσονται καὶ συμμορφοῦνται πρὸς τὰ ὑποκειμενικά. Τοιοῦτοτρόπως δύναται ὁ ἱατρός νὰ μεταβάλλῃ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, τὴν

λειτουργίαν τῶν ἐντέρων, κτλ. κατὰ τὴν ἀρέσκειάν του. Καὶ τὸ σπουδαιότερον εἶνε ὅτι αἱ μεταβολαὶ αὗται δὲν διαρκοῦσι μόνον κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὑπνώσεως, ἀλλ' ἐξακολουθοῦσιν ὑφιστάμεναι καὶ μετὰ τὴν ὑπνωσιν. Ὁ ἀφαιρεθεὶς πόνος δὲν ἐπανέρχεται, ἡ ἀνακτηθεῖσα ὄρεξις δὲν ἀφανίζεται, ὅταν ὁ ἀσθενὴς ἀφυπνισθῇ ἐκ τῆς καταστάσεως ἐκείνης ἣτις καλεῖται ὑπνωσις. Τὴν πρώτην φοράν βεβαίως τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα τῆς ὑποβολῆς σπανίως μένουσι διὰ παντός, ἐξακολουθοῦσιν ὅμως ὑφιστάμενα ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον· ἀλλ' ἐπαναλαμβάνομένης τῆς ὑποβολῆς, ἅμα ὡς ἀναφανῇ ἡ νόσος, κατορθοῦται ἐπὶ τέλους ἐντελής καὶ διὰ παντός διαρκούσα ἱασις. Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εἶδους τῆς νόσου, ἐκ τῆς διαρκείας αὐτῆς καὶ ἐκ τῆς εὐαισθησίας τοῦ πάσχοντος πρὸς τὴν ὑποβολήν. Ἀλλ' ἡ εὐαισθησία καὶ ἐπιδεκτικότης αὕτη εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνάλογος πρὸς τὴν βαθύτητα τῆς ὑπνώσεως, οὐχὶ ὅμως πάντοτε, διότι ἀσθενεῖς τινες δύνανται καὶ ἐν ἐλαφροτάτῃ ὑπνώσει νὰ δεχθῶσι τὴν ὑποβολήν μετὰ λαμπρᾶς ἐπιτυχίας.

(Ἔπεται συνέχεια.)

Η ΔΟΥΛΕΙΑ ΕΝ ΤΗ ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΙ.

(Συνέχεια.)

Πράγματι, ἀπίστευτον καὶ μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος του! Αἱ ἱεροκρισίαι τοῦ μεσαιῶνος λ. χ. ἴστανται λογικῶς εἰς ἀνωτέραν βαθμίδα ἀνθρωπισμοῦ· διότι ἀπαξ προϋποτεθέντος, ὅτι ὁ Θεὸς ἀναμειγνύεται ἀμέσως εἰς τὰς δίκας τῶν ἀνθρώπων, οὐδεμία ἀντίφασις εὐρίσκεται ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν Θεοκρισιῶν. Ἀλλὰ τὸ νὰ συντρίβῃ τις τὰ κόκκαλα ἀνθρώπων, ὅπως μάθη παρ' αὐτῶν τὴν ἀλήθειαν περὶ ὑποθέσεως μὴ ἐνδιαφερούσης κ' αὐτοῦς, — πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται τῇ ἀληθείᾳ ἀποτύφλωσις ἣτις οὐδαμῶς συμβιβάζεται πρὸς τὰς λοιπὰς ιδιότητας τοῦ ἀττικοῦ χαρακτήρος. Παράδοξον ὡσαύτως φαίνεται ὅτι οὐδεὶς Ἀθηναῖος ἐνόησε τὸ αἶσχος ὅπερ ἐμπεριεῖχεν ἡ παραδοχὴ, ὅτι εἰς βασανισθεὶς δούλος εἶνε μᾶλλον ἀξιόπιστος τοῦ ὀρκισθέντος ἐλευθέρου πολίτου.

Ἡ θέσις τῶν ἐντελῶς δούλων ἦτο, ὡς εἰκός, διάφορος κατὰ τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἀσχολήσεών των. Ἀμέσως καὶ ἐντελῶς ἐξηρητημένοι ἀπὸ τοῦ δεσπότη των ἦσαν οἱ οἰκειᾶκοι δούλοι. Τὰ καθήκοντά των ἦσαν ὅμοια πρὸς τὰ τῶν σημερινῶν ὑπηρετῶν. Ὁφείλον νὰ καθαρίζωσι τὴν οἰκίαν καὶ τὰ ἐπιπλα, νὰ παρασκευάζωσι τὰ ἐδέσματα, νὰ ὑπηρετῶσι καὶ προσέχωσι τὰ μικρὰ παῖδια κτλ. Ὁσαύτως ὄφειλον νὰ συνοδεύωσι τὸν ἐξερχόμενον κύριόν των, πρὸ πάντων ὅταν μετέβαινεν εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν κρεάτων καὶ τῶν ὀπωρῶν· διότι ὁ ἐλεύθερος Ἀθηναῖος ἡγόραζεν αὐτοπροσώπως τὰ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀναγκαῖα. Οἰκειᾶκοι δούλοι ἦσαν ὡσαύτως οἱ «παιδαγωγοί», τῶν ὁποίων ἐπάγγελμα ἦτο νὰ φέρωσι τοὺς υἱοὺς τῶν ἐλευθέρων πολιτῶν εἰς τὰς παλαιστράς καὶ εἰς τὰ σχολεῖα καὶ νὰ ἐπιβλέπωσι τὴν συμπεριφορὰν των.

Ἐτέρα κατηγορία τῶν ἐντελῶς δούλων ἦτο ἡ τῶν ἐργαζομένων ἐκτὸς τῆς οἰκίας παντὸς εἶδους ἐργασίας. Οἱ δούλοι οὗτοι εἶχον ἰδιαίτερας κατοικίας, ἦσαν δὲ καὶ

κατὰ τὰ ἄλλα μᾶλλον ἀνεξάρτητοι τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ δούλων. Δύνανται δὲ — μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς θεωρητικῆς αὐτῶν ἀνελευθερίας — νὰ παραβληθῶσι πρὸς τοὺς σημερινοὺς ἐργάτας τῶν ἐργοστασίων.

Οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν ἐλευθέρων Ἀθηναίων πολιτῶν ἐκέκτηντο ἀγροὺς ὑπὸ δούλων καλλιεργουμένους ἢ βιομηχανικὰ ἐργοστάσια, ἐν οἷς δούλοι μᾶλλον ἢ ἤττον πολυάριθμοι κατεσκεύαζον διαφόρων εἰδῶν χρήσιμα ἀντικείμενα πρὸς πώλησιν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἐνὸς πρωτοεργάτου, ὅστις ἦτον ἐπίσης δούλος. Οὕτω λ. χ. ὁ πρεσβύτερος Δημοσθένης — (ὁ πατὴρ τοῦ κορυφαίου τῶν ῥητόρων Δημοσθένους) — ἦτο ἰδιοκτήτης ἐργοστασίου μαχαιρῶν, ἐν τῷ ὁποίῳ εἰργάζοντο τριάκοντα περίπου δούλοι καὶ τὸ ὅποιον ἔφερεν αὐτῷ καθαρὸν ἐτήσιον εἰσόδημα 3000 περίπου σημερινῶν δραχμῶν. Πλὴν τούτου εἶχε καὶ ἄλλο τι ἐργοστάσιον φορείων, ἐν ᾧ εἰργάζοντο εἴκοσι δούλοι. Ὁ ῥήτωρ Ἰσοκράτης ἦτο ἰδιοκτήτης μεγάλου ἐργοστασίου αὐλῶν, διὰ τοῦ ὁποίου, χωρὶς νὰ κινήσῃ ποτὲ τὸν δάκτυλόν του, ἐγένετο πλούσιος. Ἄλλος τις ἀριστοτέχνης τοῦ λόγου, ὁ Λυσίας, ὁ υἱὸς τοῦ Κεφάλου, εἶχεν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του μέγα ἐργοστάσιον ἀσπίδων, τὸ ὅποιον ἀπασχόλει ἑκατὸν εἴκοσι δούλους. Τὰ μάλιστα προσοδοφόρος ἦτο ἡ μεταλλεία. Ὑπῆρχον ἐργολάβοι οἵτινες διετήρουν χιλιάδας δούλων ἐργατῶν ἐν τοῖς μεταλλείοις. Ἡ θέσις τῶν ἐν τοῖς πλουσιωτάτοις ἀργυρωρυχεῖσι τοῦ Λαυρίου ἐργαζομένων ἐκείνων δούλων δὲν θὰ ἦτο βεβαίως χειροτέρα τῆς τῶν ἐν τοῖς ἀνδρακωρυχεῖσι ἐργατῶν τοῦ μυθιστορήματος «Germinal» τοῦ Ζολᾶ.

Ἀκόμη καὶ αὐτοὶ οἱ ὀλιγώτερον εὐποροὶ πολῖται ἐν Ἀθήναις ἐκέκτηντο τοῦλάχιστον ἱκανοὺς δούλους ὥστε νὰ τρέφονται χωρὶς νὰ ἐργάζωνται. Ἀνέγνωμέν που